

смислу» (Ліна Костенко), проте й під мікроскопом його ніде не видно. З приводу чого видається, що в афоризмі Б. Шоу: «Вирішивши одну проблему, породжують 10-ть інших» стосовно фахової підготовки бухгалтерів першою має звучати частка «не».

Список використаних джерел

1. Белов В. Д. Наука или искусство //Счетоводство, 1899. № 36, 38.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік: роздуми вченого. Житомир: ПП «Рута», 2001. 100 с.
3. Соколов Я. В. Бухгалтерский учёт: от истоков до наших дней / Я. В. Соколов. М.: Аудит ЮНИТИ, 1996. 638 с.

Єршова Н.Ю.

кандидат економічних наук, доцент,

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,

м. Харків, Україна

ПРОФЕСІЯ БУХГАЛТЕРА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Якісні зміни в економічній сфері, як то діджиталізація, глобалізація інформаційного простору, штучний інтелект, подальший розвиток автоматизації, змушують компанії постійно вдосконалювати технології та методи управління. Система управління має забезпечувати ефективність виконання бізнес-процесів, а менеджмент - отримувати повну і достовірну інформацію для прийняття управлінських рішень, проведення аналізу та забезпечення контролю функціонування поточних процесів на різних рівнях. Одним з найважливіших інструментів оптимізації управління бізнесом є система управлінського обліку. У зв'язку з цим традиційні погляди на фахівця з управлінського обліку та його ролі в системі управління діяльністю компанії змінюються.

Майбутнє професії «бухгалтер» адекватно трансформаціям у зовнішньому і внутрішньому середовищах господарювання: функція механічної фіксації фактів господарської діяльності економічних суб'єктів найближчим часом буде повністю автоматизована, облікові системи стають все більш інтелектуальними, рутинні облікові процедури часто вже не вимагають людського втручання. Наприклад, нейронна мережа, проаналізувавши величезний масив даних сервісу 1С: бухгалтерського обслуговування, вже автоматично «розносить» банківські виписки за видами операцій і статей витрат приблизно з тією ж точністю, що і бухгалтер середньої кваліфікації [1]. В місті Сідней з 5 по 8 листопада 2018 року пройшов черговий Всесвітній конгрес бухгалтерів, який об'єднав близько 6 000 делегатів з більш ніж 130 країн. Загальною темою конгресу стали зміни, що відбуваються в даний час в економіці і суспільстві в цілому внаслідок розвитку технологій, і пов'язане з цими процесами ймовірне майбутнє. Думки щодо можливого впливу технологічного розвитку на долю бухгалтерського обліку неоднозначні. Розвиток технологій настільки стрімко і настільки кардинально змінює соціальну дійсність, що створює загрозу бухгалтерської професії. Все частіше можна почути заяви про те, що бухгалтер - професія вимираюча, що відноситься до минулого. В «Атласі нових професій» в складі «застарілих інтелектуальних професій» зазначено професію «бухгалтер» [2].

На наш погляд, зміна швидкості облікового процесу тільки змінює роль бухгалтера в житті фірми. З'явилося технічне забезпечення та можливість виконання ролі аналітика, який відстежує зв'язку між обумовленими їм методами обліку та можливими результатами аналізу та оцінки формуються програмами обліку даних. Організація електронного документообігу дозволяє отримати цифрову версію первинного документа в будь-якій точці планети практично одночасно з його складанням. З'явилася можливість відстеження показників

економічної діяльності підприємств практично в реальному режимі часу також незалежно від місця розташування одержувача інформації. Інтернет дозволяє з будь-якою періодичністю надавати звітність компанії певному колу осіб в необхідному для них форматі. Тобто, аналітична, творча складова в роботі бухгалтера, яка завжди присутня у складі функціональних обов'язків, поступово переміщується з поля бухгалтерського обліку в поле управлінського обліку і підвищує статус фахівця у сфері управлінського обліку.

У світі дійсно немає єдиного погляду на назву професії фахівців у галузі управлінського обліку. Хоча, в США ще в 1919 році була створена Національна асоціація бухгалтерів по обліку витрат (NACA -National Association of Cost Accountants), в 1929 році перейменована в Національну асоціацію бухгалтерів (NAA - National Association of Accountants). В 1972 році NAA затвердила сертифікаційну програму «Сертифікований управлінський бухгалтер» (CMA - The Certified Management Accountant) і створила організацію з проведення програми CMA - Інститут управлінського обліку (IMA - the Institute of Management Accounting). У 1996 році IMA був перейменований в Інститут сертифікованих управлінських бухгалтерів (the Institute of Certified Management Accountant), а NAA - перейменована в Інститут управлінських бухгалтерів (IMA – the Institute of Management Accountants). Опитування, проведене IMA, і спрямоване на виявлення сфер професійної діяльності фахівців з управлінського обліку з їх власного погляду, показало, що 39 % респондентів вважають сферою своєї професійної діяльності фінанси, 33 % – бухгалтерський облік, а 28 % – інше [3]. Тобто, фахівці з управлінського обліку, яких найчастіше називають бухгалтерами-аналітиками (management accountants), інакше ідентифікують самі свою спеціальність.

Поява освітніх програм з управлінського обліку у вищих навчальних закладах, вихід професійної літератури в галузі управлінського обліку, конференції, що систематично проводяться за вказаним напрямом на різних професійних майданчиках стали відповіддю на нові виклики в професійному та бізнес-середовищах. Підготовка бухгалтерів-аналітиків має відповідати найвищим вимогам менеджменту. Таким чином, фахівці цього напрямку повинні мати знання не тільки в бухгалтерському обліку, але і в економіці, праві, управлінні, володіти математичними методами, навичками роботи на комп'ютерній техніці, використовувати автоматизовані інформаційні технології в бухгалтерському обліку, вміти проводити всебічний аналіз показників звітності.

В Україні, незважаючи на збільшення інтересу до можливостей управлінського обліку, дана підсистема бухгалтерського обліку є виключно інновацією менеджменту підприємства. Оскільки стосовно управлінського обліку відсутній систематизований підхід в типізації прийомів обліку в поєднанні з цілями внутрішнього менеджменту, то це характеризує присутність фактора тотальної корпоративної індивідуалізації управлінського обліку у вітчизняній економіці. Тому, для забезпечення якісної підготовки бухгалтерів-аналітиків за освітньо-професійною програмою «Бізнес-аналітика» в НТУ «ХП» передбачено формування компетенцій на рівні прийнятих рішень і на рівні функцій управління, що передбачає вивчення комплексу дисциплін блоку вільного вибору студента. А саме: обліково-аналітичне забезпечення діагностики та прогнозування розвитку бізнес-структур, діагностика стану підприємства в антикризовому управлінні, стратегічне бюджетування та аналіз результативності діяльності суб'єктів господарювання, стратегічний аналіз, аналітичний інструментарій фінансово-економічної безпеки, аналітичні методи оцінки ринкової вартості економічних об'єктів. В цілому, цей блок становить 24 кредити / 720 годин та спрямований на формування та розвитку у майбутніх фахівців функцій бухгалтера як аналітика-консультанта в сучасних економічних умовах. Однак навчальний процес в НТУ «ХП», як і в будь-якому іншому виші при підготовці бухгалтера-аналітика орієнтований на індивідуальну структуру навчального плану та робочих планів дисциплін. Заповнити прогалину в досліджуваній області допомогли б регламенти з управлінського

обліку у вигляді методичних рекомендацій (стандартів). Треба зазначити, що відсутність у вітчизняному менеджменті знань про типові методи та прийоми управлінського обліку обумовлюють залежність облікової інфраструктури підприємств від суб'єктивних знань топ-менеджера. Тому, розробка методичних рекомендацій щодо типових можливостей управлінського обліку, рекомендованих на законодавчому рівні або професійними співтовариствами в Україні багато в чому сприяло б розширенню типовості обліку в залежності від нових цільових пріоритетів самого бізнесу. Необхідність в розробці професійного стандарту бухгалтера-аналітика, обумовлюється потребою в удосконаленні індивідуальної системи обліково-аналітичного забезпечення економічного суб'єкта, з одного боку, а за іншого - для орієнтації майбутніх фахівців на професійні компетенції та трудові функції, прагнення до яких має закладатися в навчальному процесі [4].

Останнім часом в науковому співтоваристві з'являється все більше публікацій, присвячених стратегічному управлінському обліку. Фахівці зазначають, що бухгалтерів-аналітиків все частіше затребувані при впровадженні таких інструментів стратегічного менеджменту як стратегічне управління витратами, управління запасами за системою JIT, тотальне управління якістю (TQM), проектів автоматизації різних функцій управління, а це вимагає наявності ґрунтовних знань в галузі стратегічного управління та інформаційних технологій. Тому, для формування необхідних компетентностей майбутніх бухгалтерів-аналітиків навчальний план вишу має забезпечувати інтегрування стратегічного управлінського обліку в процес управління підприємством, що в свою чергу вимагає дотримання загальних закономірностей менеджменту, які відображають взаємозв'язки між різними елементами управлінської системи підприємства [5].

Інформаційне забезпечення управління діяльністю компаній містить різні види інформаційних даних і алгоритмів їх перетворення, перманентно трансформується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, тому потребує необхідності інтелектуального капіталу професійно реагувати на зміни в стратегії і тактиці управління. Управлінський облік давно зайняв гідне місце в системі менеджменту, будучи самостійною галуззю управління зі своїми теоретичними, методологічними організаційними потребами. Тому, проблема формування бухгалтерів-аналітиків як професії має розглядатися у різних площинах. По-перше, мають бути визначені єдині вимоги до їх кваліфікації та статусу. По-друге, мають бути переглянуті підходи до підготовки фахівців даного профілю, де ключова роль відводиться вишам та професійним бухгалтерським організаціям.

Список використаних джерел:

1. Всесвітній конгрес бухгалтерів (WCOA2018): <https://cpa.org.ru/event-2995804>
2. Атлас новых профессий: http://www.skolkovo.ru/public/media/documents/research/sedec/SKOLKOVO_SEDeC_Atlas.pdf
3. Russell K. A. Counting More, Counting Less: Transformations in the Management Accounting Profession / K. A. Russell, G. H. Siegel, C. S. Kulesza // Strategic Finance. – 1999. – September. – P. 39-44.
4. Єршова Н.Ю. Детермінанта професійної компетентності фахівця з управлінського обліку. «Економіка, фінанси, бухгалтерський облік: сучасний стан і перспективи розвитку». Зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф., 1 лютого 2017 р.– Полтава: ЦФЕНД, 2017.– С. 98-100.
5. Аббас С.Р. Формирование компетенции и компетентности бухгалтерской службы. Вестник УГНТУ. Экономика. 2016. № 4(18). С. 71–79. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-kompetentsii-i-kompetentnosti-buhgalterskoysluzhby>